

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

Quæstio XV. Vtrum auxilia actualia Gratiæ constituentur adæquatè per
illustrationes, & inspirationes supernaturales?

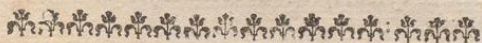
[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

moralem antecedentem non peccandi coniunctam cum impotentia consequenti, quo eodem prout modo, dicendum est, adesse eandem potentiam, & impotentiam, pro prima occasione, si supponatur futuram esse, ut vitetur peccatum in sequentibus nouem occasionibus: Quam tamen impotentiam patet utrobique esse purè extrinsecam, & intentionalem, cum re ipsa à parte rei eadem omnino vniformis existat potentia moralis respectu singulorum seorsim, ac determinatè, cum impotentia morali v. g. respectu collectionis eorundem. Videatur quod in simili dictum est quæst. 5. ad 4.

Art. 1. Ad 3. Negandum est pro statu naturæ puræ adfuturam potentiam moralem vitandi totam collectionem venialium collectivè sumptam per longum tempus. Quia ratio superius posita conuincit etiam pro eo statu. Iam verò ad hoc, ut aliquis euentus sit omnino naturalis, non necesse est, posse ipsum moraliter contingere: sufficit enim si contineatur in virtute actiua physica causarum naturalium, ut potest quæ nihil in se continet adæquatè, nequidem physice, quod naturale non sit. Quod ad Legem attinet potest ea absolute obligare ad omne, quod est physice possibile. Quia vis præceptiua superioris, peruenit quo vsque physice peruenit vis physica executiua inferioris, si nullum aliunde adsit inconueniens. Tota namque vis executiua inferioris subest superiori illimitatè iurisdictionis, qualis est Deus, secundum totum, & qualecumque luum posse.

Art. 2. Inquam verò, si nullum aliunde adsit inconueniens. Quia ex Lege obliganti per se, & independentè à culpa subditi ad aliquid moraliter impossibile sub lethali, sequuntur inconuenientia proposita q. 3. Ea verò cessant respectu peccatorum venialium; quia necessitas moralis aliquando in ea labendi coheret cum possibilitate morali, & spe prudenti beatitudinis obtinendæ, & compensatur per necessitatem moralem eadem vitandi sæpe meritorie, & redimendi ad æqualitatem, imò etiam cum excessu, quæ commissa fuerint, per opera meritoria.

Art. 3. Denique illa potentia est frustra, quæ in nullo suo effectu potest reduci, aut in nullo reducitur per se ad actum secundum, considerata specie effectus; non verò, quæ non potest reduci, aut non reducitur considerata sola multitudine. Hoc enim pacto nulla causa non esset frustra. Quia cuiusvis causæ effectus numero distincti sunt infiniti; & per consequens non exequibiles collectivè.

QVÆSTIO XV.

Vtrum auxilia actualia Gratia constituantur adæquatè per illustrationes, & inspirationes supernaturales.

DETVR non constitui per eas adæquatè. 1. Quia vnusquisque in ordine naturali redditur benè, aut malè; plus vel minus dispositus ad operandum moraliter, per qualitates purè physicas animæ, & corporis; Alia namque est dispositio tempore ægritudinis, ab ea, quæ est tempore sanitatis: Alia post somnum, & prandium, ab ea, quæ est post inediam, & vigiliam, & sic de cæteris eiusmodi, in quibus sola apparet diuersitas penes qualitates purè physicas; potest autem Deus in ordine supernaturali totidem modis

operari, quot modis potest in ordine naturali. Potest igitur disponere, ac innuare voluntatem per motiones, ac qualitates purè physicas, non minus quam per actus intentionales illustrationum, & inspirationum. Ergo auxilia Gratia, quibus potest innuare Deus voluntatem humanam, non constituuntur adæquatè per illustrationes, & inspirationes, seu pias affectiones.

2. Inter auxilia Gratia continentur habitus supernaturales à Deo infusi, qui per seipsos habent vim inclinandi, & pertrahendi voluntatem. Ergo Deus potest illam inclinare, quod voluerit, per qualitates, & motiones actuales purè physicas, & non solum per cognitionem motuorum salutarium, & complacentiam in eisdem.

3. Concursus Dei vniuersalis exhibitus à Deo respectu actuum salutarium, habet rationem Gratia actualis, & quidem eius Gratia, de qua nonnulli Theologi putant fuisse præcipuam controuersiam Augustini, & aliorum Patrum cum Pelagio, ob ea testimonia, quæ indicata sunt quæst. 11. Ad 1. art. 2. Ergo aliquid aliud præter illustrationes, & inspirationes pertinet ad auxilia actualia Gratia.

Art. 1. Resp. Certum est, non licere Theologis, ut inducant inter auxilia Gratia ea, quæ in Conciliis & Patribus non reperiuntur expressa, aut satis indicata; Quandoquidem omnis doctrina de Gratia, ex sola Dei reuelatione descendit, eaque iuxta legitimum sensum scripturarum innotescit per Concilia, & Patres. In iis autem solè reperiuntur illustrationes intellectus, & inspirationes voluntatis, quarum est frequentissima in illis expressio, quin vlla vnquam fiat, vel expressio, vel insinuatio qualitatis, aut motionis purè physice; sed prorsus oppositum. Certè Concilium Mileuitan. can. 4. volens exponere naturam, & munera Gratia, solum definit: *per Gratiam reuelari nobis intelligentiam mandatorum, darique simul, scire quid agere debeamus, & diligere, ut faciamus.* Quæ omnia sunt purè intentionalia. Similiter Aug. 1. 2. de Bapt. paruul. c. 17. *Et autem, ait, innotescat quod latebat, & suauè fiat, quod non delectabat, Gratia Dei est, quæ hominum adiuvat voluntates.* Quæ doctrina utrobique esset defectuosa, & insufficiens, si aliquid præterea purè physicum superesset.

Art. 2. Vrgentius est eandem in rem, quod habetur c. 7. de Peccat. mer. *Cum autem, ait, ab illo illius adiutorium deprecamur ad faciendam, perficiendamque iustitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, & suauè fiat, quod non delectabat?* Vbi ponderanda est particula exclusiua, *Quid aliud*, per quam excluduntur à ratione Adiutorij Dei omnia alia præter illustrationem, quæ sola aperit, quod latebat, & piam affectionem, seu inspirationem, quæ sola suauè facit suauitate delectanti, quod non delectabat. Licet autem particulam eiusmodi exclusiuam non habeat, vigoris tamen haud quaquā minoris est venusta expositio efficacitatis conuenientis Gratia, adhibita ab eodem Augustino tract. 26. in Ioan. col. 2. ad illud. *Nisi pater qui misit me, traxerit eum. Quomodo, ait, voluntate credo, si trahor? Ego dico: parum est voluntate, etiam voluptate traheris; Paucisque interiectis, si Poëta dicere licuit; Trahit sua quemque voluptas. Non necessitas, sed voluptas, non obligatio, sed delectatio. Quanto fortius nos dicere debemus, trahi hominem ad Christum, qui delectatur veritate; Et mox apponit exemplum; Ratum viridem ostendis oui, & trahis illam. Noces parua demonstrantur, & trahitur. Vnde scilicet interrogando, infert. Si ista trahunt, quoniam verum est: Trahit sua quemque voluptas, non trahit reuelatus Filius à Patre. Quid enim fortius desideras anima, quam veritatem? In quibus cum sollicitè conetur Augustinus exprimere motionem & efficaciam Gratia, solas exprimit cognitionem veritatis, & delectationem voluntatis.*

Art. 3.

Art. 3. Videatur eadem doctrina terminis Scholasticis distinctius tradita apud D. Thomam, ad eundem locum Ioan. 6. Lect. 5. vers. 3. qu. 1. §. Sic ergo multipliciter. Vbi tradit rationem a priori, ob quam impossibile est voluntatem moueri ad suum actum, qualitate, aut motione vlla purè physica: Quia scilicet voluntas est potentia rationalis; Ideoque sola ratione proponente bonitatem obiecti, & delectationem ad illam alliciente, moueri potest. Nulla namque vis purè physica, immediatè inclinatur, aut vllò pacto mouetur ad volendum, & eligendum; vt quisque ex propria experientia, & ex ipsa rei consideratione, atque comparatione cum rebus inanimatis, immobilibus immediatè per aliquid intentionale, faciliè coniciet. Huc respexit Concilium Senonense definiens can. 15. *Trahit quidem; sed in eius odorem currimus, non vi, non vnco raptamur.*

Art. 4. Efficacissima istarum auctoritatum, & rationis confirmatio desumitur ex Sacris literis significatibus vbique auxilia diuinæ Gratiæ, vniuersim omnia, per verba pullandi, vocandi, inuitandi, tangendi, & similia exprimentia clarè vim illustrationum, & piarum affectionum; nec vnquam vsurpato verbo, quod accommodari idoneè possit qualitati, aut motui purè physica, quatenus immediatè mouenti voluntatem. Et quidem quod verba illa solam illustrationem, & inspirationem significant, constat quoad verbum *Tangendi*, ex Concil. Trid. aiente sess. 6. cap. 5. *Tangit autem Deus cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem*: Quoad reliqua verò; quia pullari, & vocari non potest homo, & multo minus inuitari, quin sentiat, & nisi quatenus sentit vocantem, & pullantem, & quin suauiter per inuitationem alliciat, & afficiatur; & nisi quatenus sic allicitur, & afficitur. Constat igitur ex his omnibus auxilia actualia Gratiæ adequatè constitui, per solas illustrationes intellectus, & inspirationes, seu piās affectiones voluntatis à Deo immittas.

Ad 1. Qualitates physicae siue ad corpus, siue ad animam spectantes solum mediatè disponere, ac mouere voluntatem, sic vel aliter possunt, quatenus calor, & humiditas rarefaciunt, & dilatant spiritus vitales, & sensorium commune. Frigiditas verò, & siccitas condensant, ac contrahunt, ex quo deinde prouenit maior, vel minor, angustior, aut tenuior apparentia phantasmatum, ex qua demum suboritur cognitio magis, vel minus perfecta, circa talia, vel talia obiecta, quæ iuxta suam diuersitatem est causa formalis immediata diuersæ dispositionis, & motionis in voluntate: Similiter qualitates physicae siue doloriferae, siue delectatrices diuertunt, aut applicant animum diuersimodè, ingerendo voluntati diuersas cognitiones, cum dispari intensione, nec fieri potest, vt aliter voluntatem moueant, ac impellant ad aliquid; aut melius, deteriusve, eandem disponant. Pari-ter ergo in ordine supernaturali potest Deus per donum externæ protectionis facere, vt redundant in homine ex causis naturalibus qualitates physicae, ex quibus deinde suboriantur modo dicto cognitiones, & complacentia, quibus voluntas immediatè moueatur, aut simpliciter, aut magis ad bonum honestum, & minus moueatur, aut non moueatur ad bona temporalia, talia, vel talia. Caterum fieri non potest, vt per eiusmodi qualitates purè physicas anima, aut corporis proprias voluntas immediatè moueatur, inclinatur, aut determinetur, ob rationem iam datam.

Ad 2. Habitus neque naturales, neque supernaturales habent vim inclinandi, ac pertrahendi voluntatem immediatè per se ipsos; sed mediatè per cognitionem experimentalem maioris facilitatis, maiorisque intensiōis, atque inde delectationis, quæ sunt actus præexistente habitu, quàm si habitus non

æxisteret: sicut explicatum est in qq. de virt. in mm. Habitus supernaturales habent præterea vim ediatam inclinandi per auxilia actualia supernaturalia, quæ subsequuntur ad ipsos, iuxta proportionem eorum.

Art. 1. Ad 3. De concursu generali Dei, vt fuerit qua controuersia cum Pelagio, controuersia certè æcipua nequaquam fuit de tali auxilio. Quia August. Epist. 95. paulo post init. & Ep. 105. ad mel., atque iterum clarissimè protestatur sibi, & ceteris Catholicis non esse controuersiam cum Pelagio de ea Gratia, quam cum Impiis habemus communem, cum quibus homines sumus; sed de ea peculiari, quæ sumus Christiani, & filij Dei; neque de la, quæ ad donum creationis necessariò conlequitur; sed de ea, eum esse gratuitò superadditur iis, quæ per creationem habemus. Constantissimum autem est aud omnes admittentes, agnoscentesque necessarium concursum Dei generalem, & immediatum cum causis secundis, eum esse communem piis, & impiis, & debere ex natura rei supposita creatione.

Art. 2. Igitur concursus Dei Generalis pertinet ad auxilia Gratiæ Dei definita, & protecta aduersus Pelagium solum indirectè, idque duplici ratione. Primò quia Pelagius negauit necessitatem Gratiæ Dei, opponendo interitum libertatis per talem necessitatem: quod æquè militat, si non, & magis apparet, aduersus necessitatem concursus diuini immediati. Secundò quia Deus per eundem suum concursum immediatum cooperatur formaliter omnibus, & singulis causis creatis, tam naturalibus, quàm supernaturalibus. Vnde cum eliciuntur actus supernaturales, non solum completur per talem concursum actiuitas voluntatis, quoad formalitates effectus præcidentes à naturali, & supernaturali, sed etiam actiuitas auxilij Gratiæ quoad formalitates effectus, quatenus supernaturales, atque quoad istas posteriores formalitates, est formaliter supernaturalis, ac indebitus naturæ, & superadditus dono creationis absolute, tum in actu primo, tum in actu secundo, non minus quàm dona supernaturalia creata, licet his suppositis, ille etiam sit debitus, eadem ratione, quæ debitus est voluntati creatæ quoad actus sibi connaturales. Demum Deus concursu suo generali, siue vt connaturali, siue vt supernaturali non inclinatur, neque allicit voluntatem ad vnā partem, potius quàm ad oppositam ratione sui præcisè; ac proinde hac etiam ratione numerari non potest directè, ac formaliter inter auxilia Gratiæ Dei, de quibus specialiter docemur per Concilia, & Patres.

QVÆSTIO XVI.

Vtrum rectè diuidatur Gratia in Prauenientem, & Comitantem, Operantem, &c.

IDEVR non rectè diuidi. 1. Quia ratio communis, non continens sub se nisi duas differentias, vna solum diuisione diuidi potest. Dictum autem est Gratiā non continere sub se nisi duas solum differentias, nempe illustrationes intellectus, & inspirationes voluntatis. Ergo in eas solum diuidi semel potest.

2. Deus antequam conferat Gratiā, sapè expectat, vt homo faciat, quantum est in se, quæ Doctrina est D. Thomæ docentis nutritum in syluis, si obseruet Legem naturalem, nec lethaliter vnquam pec-